

Zašumelo je po gozdu. Odpadale so suhe veje in pokale pod nogami. Motna svetloba se je sempatja zabliskala skozi drevje. Po poti je šel zapoznel drvar — Jankov oče. V rokah je nesel košarico in v njej nekaj priboljška za praznike. Že je bil pri kapelici.

»Kdo pa je tam?« se je začudil in privzdignil svetilko. »Moj Bog, ali je mogoče? Janko? Naš Janko!«

Urno je postavil košaro na tla in se sklonil k Janku. Še je dihal. Košaro si je navezal drvar na hrbet in rahlo dvignil Janka v naročje. Breme je bilo sicer težko, a vendar je mož na vso moč hitel proti domu.

Dolgo se Janko doma ni zavedel. In ko se je zavedel, je moral potem še dolgo časa ležati v postelji. Močno se je bil prehladil in veliko je trpel vsled prehlajenja. A trpljenje mu je lajšalo zavest, da je izvršil nepremišljeno namero vsaj iz ljubezni do očeta.

Za nožič!

Dolgo je že tega. Bil sem otrok v devetem letu. Tako živo se še spominjam, kot da se je zgodilo tisto danes. Hodil sem v šolo z mnogimi razposajenimi otroki. A poglavar vseh paglavcev sem bil jaz: to priznavam. Naj se je zgodil med nami katerikoli nered, jaz sem bil vselej prvi vprašan, kdo je to storil. Koliko karanja in kazni sem prestal, ne morem povedati.

Moj učitelj in vzgojitelj je bil takšen: imel je veliko sivo brado in dvoje črnih, prodirajočih oči. Kadar jih je uprl v nas, je napolnil strah naša mlada srca. A po pravici povedano: tega učitelja je bila sama dobrota. Nikoli nas ni krivično kaznoval, nikoli niti povlekel za ušesa. S svojimi lepimi povestmi nas je hotel vzgojiti v dobre ljudi in vnete državljane. Grem torej na svojo izpoved.

Bila so prekrasna majniška jutra. Solnce je ogrevalo božji svet in nas je vabilo na prosto. Naše misli niso bile ondaj v šoli. Bežale so od tam na pohje, v gozd, k ribniku. Ne morem popisati, kako nas je razveselil šolski zvonček, kadar nam je naznanil deset minut prostosti.

Nekega takega dne je prinesel součenec Vazilij, pri katerem sem sedel, v šolo krasen nožič. Bil je ta nožič nekaj posebnega. Če si pogledal skozi malo steklo na njem, si videl lepo, lepo mesto. O čudo! Samo eno oko si zaprl, in kaj vabljivih reči je bilo naenkrat pred teboj! Prosil sem Vazilija, naj dá nožič meni. Obljubil sem mu, da mu dam zato osem dni zapored vsak dan svojo južino in vsak dan pet krajcarjev. Če bi pa s tem ne bil zadovoljen, mu naredim še krasnega zmaja iz papirja. Toda ni se dal pregovoriti.

Kako bi bil jaz vesel in nadvse srečen, če bi bil Vazilij izgubil svoj nož in bi ga jaz našel! Mislim sem samo na nož. Kako bi ga dobil? Tisoč misli mi je rojilo po glavi.

»Cin, cin, dindilin!« je naenkrat zapel šolski zvonček. Začetek pouka. Vse moje misli so mi hipoma izginile. Vsedli smo se. Učitelj je poklical nekoga k tabli. Med tem časom sem pazil, kam spravlja Vazilij svoj nožič.

»Oh, da bi si ga mogel ogledati samo še enkrat! Samo še enkrat! Kaj za to — saj ga ne bi pojedel!«

Skrivaj, gledaje k tabli, sem stegoval počasi in oprezno roko k nožiču. Naenkrat jo potegnem nazaj, kot bi se bil opekel. Pogledam. O ne, saj me ni nihče videl! Bil je samo prazen strah. Bliskoma, ne da bi sam vedel, kako in kdaj, je bil nožič v moji roki. — Sedel sem poslej kot na žerjavici. Moj Bog, da bi bilo že skoraj konec ure! Mnogo, mnogo strahu sem preстал v tisti poluri.

Že zvoní! Skakaje preko součencev sem planil s svojim plenom na prosto . . . . .

Dušo pretresujoč krik se je pa razlegnil po hiši. »O moj nožič!« sem slišal na dvorišče. »Ukraden je. Prišegam, da ga nisem izgubil.«

Jaz sem v tem že sedel na dvorišču in mislil. — Vrniti? — Kaj porečejo! — Da sem ga vzel. — Ne! — Porečejo: »Ti si kradel. Tat!« — Za vedno bo ta madež na meni. — A kaj bo doma? — Kaj porečeta oče in ljuba mati! — Koliko žalosti jima naredim!

Kesanje, negotovost, da si nisem vedel pomagati, in jeza na Vazilija, ki se je drl na vse grlo — vse to se je mešalo v meni.

»Uh, kako kriči! Pa za en nožič!«

Pomožni učitelj je že zvedel in nas je poklical nazaj v šolo. Sam da pride takoj. — Grobna tišina. — Vsi smo sedeli kot pribiti.

Vstopi učitelj. Majhno škatlico je imel v roki. Začel je:

»Ta čudodelna škatlica bo takoj našla tatu. Toda gorje onemu, ki je vzel tuje blago! Hudo bo kaznovan! Če pa dotični sam pride in prizna, da je vzel nožič, mu ne naredim nič žalega. Upam, da mu tudi drugi ne boste šteli tega v zlo.«

Smrtno tišino v razredu je motilo le pojemajoče ihtenje Vazilijevo. Čutil sem učiteljeve poglede na sebi. Trepetal sem, noge so se mi šibile, ko sem vstal in komaj slišno izustil: »Jaz sem . . . nisem vzel.«

Ne vem, kako — proti svoji volji sem izgovoril besedico »nisem.«

Prepozno je že bilo. Nisem mogel več popraviti. Poleg tega, da sem kradel, sem še lagal! Čutil sem, kako padam niže in niže.

Součenci so rekli: »Videli smo nožič in gledali skozi steklo, a vzel ga nas ni nobeden.«

Učitelj pristopi in pravi: »Ponovim še enkrat, kar sem prej rekel. — Vi torej pravite, da ga niste vzeli. Bomo videli, kaj pove škatlica. Vsi pridite povrsti sèm in položite roko nanjo. Pri tistem, ki se je bo dotaknil z nepošteno roko, bo dala poseben glas, da bomo takoj vedeli, kdo e vze nožič.«

Strah me je izpreletel. Čutil sem, kako sem prebledel. Noge so mi omahnile. Kmalu, kmalu bom na vrsti!

Součenci so šli mimo hude škatlice, devali svoje roke nanjo, a ni bilo glasu. Vsi so molčali. Solze so polzele mnogim po licih; bali so se škatlice. Na vrsti sem bil jaz. Opotekel sem se, ko sem se bližal škatlici. Oprezno sem iztegnil roko nadnjo, da se ne bi oglasila, in o sreča! — škatlica se ni oglasila.

Vse ni bilo nič res. — Škatlica nič ne vé! Grdoba! Objel bi bil s svojimi malimi rokami ves svet.

Na vrsti je bil zdaj še zadnji učenec. Škatlica je molčala.

Učitelj nas je nekaj hipov gledal s svojimi prodirajočimi očmi, potem pa je velel: »Roke kvišku!« —

O gorje! Vse roke so bile črne ko saje, a moje čiste ko sneg. Iz strahu pred škatlico se je nisem dotaknil. Vse je postalo očitno. Pravega krivca je pokazala škatlica.

Koliko trpljenja, skrbi, ponižanja, kesanja sem potem občutil, ljubi otroci, povedati ne morem. To mi je vedno pred očmi. Vedno nosim ta dogodek v svojem srcu. A še zdaj kot odrasel človek sem iz duše hvalen škatlici, ker od takrat nisem nikdar več lagal in ne dotikal se krivično tujega blaga.

(Iz ruščine prevela T. P.)

Miladin:

Sredi zime.

Dan za dnem enako
je temno obzorje.
V gajih ni več ptičic —
splule so čez morje.

Solnce ognjevito
redkokdaj posije,
čez poljano mrtvo
mrzel veter brije.

Slednji list na drevju
ves je trd od slane,
vrabec po duorišču
išče borne hrane.

Tiha je narava,
več veselja nima;
jaz pa dobro čutim:
tu je trda zima.

Kar se bo snežinka
z neba utrnila,
in za drugo druga
svet bo pobelila.

Ej, veselje novo
z zimo se odpira,
deca že skoz okno
se na vas ozira.

„Brž sani na klanec,
da po gladki poti
jadrno zdrčimo
zimi v log naproti!“

